

نقش اولیاء دم در استیفای قصاص در جرم قتل

(مقایسه موضوعی در حقوق کیفری ایران و فرانسه)

تالیف

علی احمد پور بخوانی

مشاور حقوقی و مدرس دانشگاه

انتشارات قانون یار

۱۳۹۹

سرشناسه	: احمدپور بخوانی، علی، ۱۳۵۲-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: نقش اولیاء دم در استیفای قصاص در جرم قتل (مقایسه موضوعی در حقوق کیفری ایران و فرانسه)/تألیف علی احمدپور بخوانی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹۳۴۷-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: قصاص (فقه) -- ایران
موضوع	: -- IranLex talionis (Islamic law)
موضوع	: قانون مقابله به مثل -- ایران
موضوع	: Lex talionis -- Iran
موضوع	: قانون مقابله به مثل -- فرانسه
موضوع	: Lex talionis -- France
موضوع	: ق تطبیقی
موضوع	: Comparative law
رده بندی کنگره	: ۳۴۷-۵/۲۲۹-۶۲۲-۹۷۸
رده بندی دیویی	: ۳۴۷-۵/۲۲۹-۶۲۲-۹۷۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۴۷-۵/۲۲۹-۶۲۲-۹۷۸

انتشارات قانون یار

نقش اولیاء دم در استیفای قصاص در جرم قتل

(مقایسه موضوعی در حقوق کیفری ایران و فرانسه)

تألیف: علی احمدپور بخوانی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول-۱۳۹۹

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۳۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۳۴۷-۵

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۰۲۱۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
فصل اول.....	۱۷
کلیات، مفهیم و مبانی نظری.....	۱۷
بخش اول: تعاریف و مفاهیم.....	۱۷
بند اول: مفهوم ولی دم.....	۱۷
بخش دوم: حالات اولیای دم و احکام آن ها.....	۲۰
بند اول: ولی دم واحد.....	۲۰
بند دوم: تعدد اولیای دم.....	۲۳
بخش سوم: عدم دسترسی به ولی دم.....	۲۸
بند اول: اذن ولی امر.....	۲۹
بخش چهارم: پرداخت دیه مازاد بر استحقاق.....	۳۰
بخش پنجم: شرکت چند نفر در قتل یک نفر.....	۳۲
بخش ششم: قصاص در لغت.....	۳۲
بند اول: قصاص در اصطلاح.....	۳۳
بند دوم: پیشینه قصاص.....	۳۳
بخش هفتم: قصاص در اسلام.....	۳۵
بخش هشتم: قتل و مسئولیت کیفری.....	۳۷
بند اول: قتل.....	۳۷
بند دوم: عناصر تشکیل دهنده.....	۳۷

۳۸	بند سوم: عنصر قانونی
۳۸	بند چهارم: عنصر مادی
۳۹	بخش نهم: رفتار فیزیکی در جرایم علیه تمامیت جسمانی اشخاص
۳۹	بند اول: فعل یا ترک فعل
۴۰	بند دوم: مباشرت یا تسبیب
۴۲	بند سوم: رفتار دارای تأثیر مادی یا غیر مادی
۴۳	بخش دهم: شرایط و اوضاع و احوال لازم تحقق جرم علیه تمامیت جسمانی
۴۳	بند اول: انساز جرم قبایلی
۴۳	بند دوم: توجه جرم به شخص دیگر
۴۳	بند سوم: محقون الم بدین قبایلی
۴۴	بند چهارم: نتیجه حاصله
۴۴	بند پنجم: عنصر روانی
۴۵	بند ششم: اقسام قتل
۴۷	بخش یازدهم: ادله اثبات قتل
۴۷	بند اول: اقرار
۴۸	بند دوم: بینه
۵۱	بند چهارم: علم قاضی
۵۲	بخش دوازدهم: بررسی و تحلیل مسئولیت کیفری
۵۲	بند اول: موانع مسئولیت کیفری
۵۵	بخش سیزدهم: قصاص نفس
۵۵	بند اول: شرایط عمومی قصاص
۵۶	بند دوم: تساوی در دین

بند سوم: تساوی در عقل.....	۵۸
بند چهارم: انتفاء در ابوت.....	۶۰
بند پنجم: پرداخت تفاضل دیه.....	۶۱
بند ششم: عدم ایذاء جانی.....	۶۲
بند هفتم: موانع اجرای قصاص.....	۶۲
بند هشتم: موارد سقوط یا عدم اجرای قصاص.....	۶۴

فصل دوم..... ۶۷

اثر عدم توافق اربابان بر قصاص قاتل.....	۶۷
مقدمه.....	۶۷
بخش اول: تحلیل فقهی موضوع.....	۶۸
بند اول: نظریه عدم سقوط قصاص.....	۶۸
بند دوم: ادله قائلین به نظریه عدم سقوط قصاص.....	۶۹
بند سوم: نظریه سقوط قصاص.....	۷۴
بخش دوم: ادله قائلین به نظریه سقوط قصاص.....	۷۸
بند اول: عمومات حرمت قتل.....	۷۸
بند دوم: روایات خاصه.....	۷۹
بخش سوم: نقد نظریات مطروحه.....	۸۱
بند اول: نقد نظریه عدم سقوط قصاص.....	۸۲
بند دوم: نقد نظریه سقوط قصاص.....	۹۲
بند سوم: نظریه مختار.....	۹۲

فصل سوم ۹۵

مقایسه تطبیقی قتل در حقوق ایران و فرانسه ۹۵

مقدمه ۹۵

بخش اول: ماهیت حق و حکم ۹۶

بخش دوم: صلح قصاص ۱۰۰

بند اول: تعریف صلح ۱۰۰

بند دوم: ماهیت صلح قصاص ۱۰۱

بند سوم: آثار صلح بر قصاص ۱۰۱

بند چهارم: سایر آثار صلح ۱۰۱

بخش سوم: عفو جان در قصاص ۱۰۳

بخش چهارم: ارث قصاص ۱۰۴

بند اول: اگر قاتل، حق قصاص را به ارث ببرد ۱۰۴

بند دوم: اگر فرزند قاتل حق قصاص را به ارث ببرد ۱۰۵

بخش پنجم: مقایسه تطبیقی قتل در حقوق ایران و فرانسه ۱۰۶

بخش ششم: قتل فرزند توسط مادر در حقوق خارجی (فرانسه) ۱۱۰

منابع و مآخذ ۱۱۹

پیشگفتار

چنانچه اولیای دم متعدد باشند و همگی بر قصاص قاتل، اخذ دیه و یا بخشیدن او توافق کنند، بنا بر خواست جمعی آنان عمل می شود. پرسش اینجاست که اگر برخی از اولیای دم خواستار قصاص باشند و برخی دیگر خواهان دیه یا بخشیدن قاتل، چگونه باید عمل کرد؟ همچنین در صورتی که برخی از اولیای دم، صغیر، مجنون، غایب و یا ساکت باشند، آیا دیگر وارثان می توانند در مورد تقاضای قصاص، اخذ دیه یا عفو تصمیم گیری کنند؟ در پاسخ به این پرسشها و ذکر مسائلی که ناشی از تعدد اولیای دم است، از سوی فقیهان نظرات متفاوتی ارائه شده است. قانون مجازات اسلامی مقرر داشته است که برای استیفای قصاص، موافقت جمعی اولیای دم مورد نیاز است. ولی اگر برخی از آنها خواهان قصاص و دیگران خواستار دیه باشند، خواهان قصاص می تواند با تامين سهم دیگر اولیای دم، قاتل را قصاص کند. قانون گذار متذکر مواردی نشده است که برخی از وارثان، صغیر، مجنون، غایب و یا ساکت باشند. دیوان عالی کشور در یک رای وحدت رویه، مقرر داشته است که اولیای دم کبیر می توانند با تامین سهم صغار از دیه شرعی، قاتل را قصاص کنند. چنانچه میان اولیای دم، غایب و ساکت وجود داشته باشد و دیگر اولیای دم خواستار قصاص باشند، آنانی که تامين سهم اولیای دم مجنون، غایب و ساکت، استیفای قصاص کنند. ولی چنانچه اولیای دم حاضر و دارای اهلیت، خواستار دیه باشند، به نظر می رسد وجهی برای زندانی کردن قاتل تا بالغ شدن و رشد صغیر، بهبودی مجنون، حضور غایب و یا اظهار نظر ساکت وجود نداشته باشد. البته وصی، قیم و یا حاکم به حسب مورد ممکن است برای صغیر، مجنون و یا غایب، تقاضای دیه کند؛ ولی به مصلحت آنها نیست که سهم اولیای دم را که خواستار دیه هستند و یا قاتل را عفو می کنند، از اموال شخصی صغیر، مجنون، و یا غایب پرداخت کنند.